

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

جواهر البلاغه

محسنات معنویه - لفظیه

جلسه ۷۸

استاد رفعتی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

محسنات معنویه (العکس)

عکس یعنی: جزئی از کلام مقدم و جزء دیگر موخر شده و سپس عکس شود.

انواع عکس:

۱- عکس بین قسمتی از جمله و آنچه به آن اضافه شده واقع شود و همچنین قسمت دیگر کلام و

آنچه به آن اضافه شده: **کلام الملوک و ملوک الکلام.**

۲- عکس در متعلقات دوفعل در دو جمله واقع شود: **يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ.**

۳- عکس بین الفاظی در دو طرف جمله واقع شود: **لَا هُنَّ حُلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ.**

۴- عکس بین اطراف دو جمله واقع شود:

إِذَا أَمَطَرْنَا مِنْهُمْ وَمِنْكَ سَحَابَةٌ - فَوَابِلُهُمْ طَلٌّ وَطَلُّكَ وَابِلٌ

۵- مصراع یک بیت، معکوس شود:

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

فِي هَوَاكُم يَأْسَدَتِي مَتَّ وَجِدًا - مَتَّ وَجِدًا يَأْسَدَتِي فِي هَوَاكُم

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

محسنات معنویه (تجاهل العارف)

تجاهل عارف یعنی: متکلم، از چیزی سوال کند که به آن علم دارد؛ بخاطر نکته‌هایی، از قبیل:

۱- توبیخ و ناراحتی فراوان: آیا شجر الخابور مالک مورقا - کأنک لم تجزع علی ابن طریف

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

۲- مبالغه:

الف- در مدح: وجهک بدر أم شمس.

ب- در ذم: وما أدری وسوف إخال أدری - أقوم آل حصن أم نساء

۳- تهکم: أفسحر هذا أم أنتم لاتبصرون.

۴- فخر: أینا تعرف المواقف منه - وثبات علی العدا و ثباتا

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

۵- تعجب: کیف تکفرون بالله و کنتم أمواتا فأحیاکم.

و... .

محسنات لفظیه (الجناس)

جناس یعنی: تشابه دو لفظ در نطق و تفاوت آنها در معنا.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

اقسام جناس: ۱- جناس لفظی ۲- جناس معنوی

اقسام جناس لفظی:

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

۱- جناس تام: یعنی دو لفظ در نوع، عدد، هیئت و ترتیب حروف، مثل هم باشند؛ که دو قسم است:

الف- جناس مماثل: دو لفظ از نوع واحد باشند: و **یوم تقوم الساعة** یقسم المجرمون ما لبثوا غیر **ساعة**.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ب- جناس مستوفی: دو لفظ، از دونوع مختلف باشند: **ارع الجار ولو جار**.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv